

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 25. augustā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 141/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likuma 1. panta 8. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 89., 91. un 92. pantam;

1.2. uzdot likumdevējam veikt grozījumus Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likumā, paredzot skaidrus un nepārprotamus kritērijus tam, kāds daudzums tetrahidrokanabinola ir jākonstatē vielā, lai personai par darbībām ar šādu vielu iestātos kriminālatbildība.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka nelegālā aprite ir jebkura Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likuma noteikumiem neatbilstoša darbība ar narkotiskajām un psihotropajām vielām un zālēm.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš sniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes 85. pantu, Satversmes tiesas likuma 1. panta pirmo daļu un 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmeļoši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu attiecīgajām Satversmes normām. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. apakšpunktā norādītais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Tomēr Satversmes tiesai nav ar likumu piešķirta kompetence lemt par to, kādi grozījumi izdarāmi normatīvajos tiesību aktos. Saskaņā ar Satversmes 64. pantu likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros. Satversmes tiesas kompetenci ierobežo varas dalīšanas princips un tā nevar noteikt piemērotāko un politiski vai ekonomiski lietderīgāko risinājumu.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais prasījums nav piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts un 19.² panta pirmā daļa noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Turklāt 19.² panta sestās daļas 1. punkts noteic, ka pieteikumā minētais uzskats jāpamato.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*piemēram, Satversmes tiesas*

2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punkts). Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (sk. *Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka pret Pieteikuma iesniedzēju tika uzsākts kriminālprocess par narkotisko vielu glabāšanu realizācijas nolūkā. Veicot speciālo izmeklēšanas eksperimentu, no Pieteikuma iesniedzēja valdījuma esot izņemts 1 kilograms izzāvētas augu valsts masas, kurai nozīmēta ekspertīze. Ekspertīzes atzinumā konstatēts, ka minētā masa satur delta-9-tetrahidrokanabinolu, kā arī citus kanabinoīdus, proti, tā satur psihotropo (narkotisko) vielu. Tomēr tajā netika norādīts precīzs konstatētās narkotiskās vielas daudzums. Pamatojoties uz izņemtās masas kopējo apmēru un apstākli, ka tajā konstatēta narkotiska viela, Pieteikuma iesniedzējs esot apsūdzēts par narkotisko vielu neatļautu glabāšanu realizācijas nolūkā lielā apmērā.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 1., 89., 91. un 92. pantā ietvertās pamattiesības, jo skaidri nenosaka kritērijus narkotiskās vielas daudzuma noteikšanai, sākot ar kuru iestājas kriminālatbildība. Proti, neesot skaidrs, vai kriminālatbildības konstatēšanai par neatļautām darbībām ar narkotiskajām vielām realizācijas nolūkā lielā apmērā nozīme ir narkotiskās vielas daudzumam vai masas, kura satur narkotisko vielu, kopējam apmēram.

Apstrīdētā norma vispārīgi noteic to, kas Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likuma izpratnē ir nelegālā aprite. Tā neparedz priekšnoteikumus personas saukšanai pie kriminālatbildības par neatļautām darbībām ar narkotiskajām vielām realizācijas nolūkā lielā apmērā, kā arī nenoteic apmērus, sākot ar kuriem narkotisko vielu daudzumi atzīstami par lieliem. Priekšnoteikumus personas saukšanai pie kriminālatbildības par neatļautām darbībām ar narkotiskajām vielām realizācijas nolūkā lielā apmērā noteic Krimināllikuma 253.¹ panta trešā daļa, savukārt apmēri, sākot ar kuriem narkotisko vielu daudzumi atzīstami par lieliem, kā arī tas, kā šie vielu daudzumi tiek aprēķināti, ir norādīts likuma “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2. pielikumā. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams

apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka personas pieteikumam (konstitucionālajai sūdzībai) ir jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi: pieteikuma iesniedzējam ir jāievēro subsidiaritātes princips, kura mērķis ir nodrošināt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās juridiskās metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai. Atbilstoši šim principam personai pirms vēršanās Satversmes tiesā nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizstāvēt savas aizskartās pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2018-19-03 15.1. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka krimināllieta, kurā Pieteikuma iesniedzējs ir apsūdzēts par narkotisko vielu neatļautu glabāšanu realizācijas nolūkā lielā apmērā, šobrīd tiek iztiesāta pirmās instances tiesā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs šobrīd nav izmantojis viņam pieejamās iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 141/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede